

Långväga buss 2008

Långväga buss 2008

SIKA Statistik är SIKAs publikationsserie för års- och kvartalsstatistik. Statistiken omfattar huvudområdena: Vägtrafik, Bantrafik, Sjöfart, Luftfart, Postverksamhet, Televerksamhet, Kommunikationsvanor samt Kollektivtrafik och samhällsbetalda resor. De senast publicerade rapporterna i serien *SIKA Statistik* är:

- 2009:1 Sjötrafik 2008, kvartal 3
- 2009:2 Person- och godstransporter på järnväg, 3 kv 2008
- 2009:3 Lastbilstrafik 2008, kvartal 3
- 2009:4 Person- och godstrafik på järnväg, 4 kv 2008
- 2009:5 Sjötrafik 2008, kvartal 4
- 2009:6 Transportbranschen – hur står det till? 1997-2007
- 2009:7 Sjötrafik 2008, helår
- 2009:8 Lastbilstrafik 2008, kvartal 4
- 2009:9 Luftfart 2008
- 2009:10 Svenska och utländska fartyg i svensk regi 2008
- 2009:11 Person- och godstransporter på järnväg, 1 kv 2009
- 2009:12 Lastbilstrafik 2008, helår
- 2009:13 Lätta och tunga lastbilar 2008
- 2009:14 Postverksamhet 2008
- 2009:15 Bantrafikskador 2007
- 2009:16 Färdtjänst och riksfärdtjänst 2008
- 2009:17 Sjötrafik 2009, kvartal 1
- 2009:18 Lokal och regional kollektivtrafik 2008
- 2009:19 Lastbilstrafik 2009, kvartal 1
- 2009:20 Person- och godstransporter på järnväg, 2 kv 2009
- 2009:21 Sjötrafik 2009, kvartal 2
- 2009:22 Bantrafik 2008
- 2009:23 Vägtrafikskador 2008
- 2009:24 Vägtrafikskadade i sjukvården 2008
- 2009:25 Lastbilstrafik 2009, kvartal 2
- 2009:27 Person- och godstransporter på järnväg, 3 kv 2009

Ansvarig utgivare: Eva Pettersson
ISSN 1404-854X
ISSN 1653-1817

För information kontakta:

Statistikansvarig myndighet: Statens institut för kommunikationsanalys, SIKAs
Kontaktperson: Johan Johansson
Telefon: 063-14 00 00, fax: 063-14 00 10
E-post: sika@sika-institute.se
Webbadress: www.sika-institute.se
Utgivningsdatum: 2009-12-16
En pdf-version av rapporten går att hämta på www.sika-institute.se

Förord

I SIKAs statistikansvar ingår kollektivtrafik och samhällsbetalda resor vilket bland annat omfattar den så kallade långväga busstrafiken eller expressbuss, linjelagd busstrafik som passerar minst en länsgräns. Uppföljning av den långväga busstrafik har gjorts av SIKÄ sedan 1999. Denna undersökning vill beskriva den långväga bussverksamheten i Sverige, den service som erbjuds i form av antal linjer, turer och körsträcka samt hur tjänsterna nyttjas i form av antal resor.

Under åren har flera sammanställningar gjorts, dock med varierande kvalitet. I ett försök att förbättra kvalitén på de insamlade uppgifterna föregicks undersökningen om 2007 års verksamhet av en förstudie, där målpopulationen tydligt definierades och frågeformuläret testades genom en pilotstudie.

I undersökningen avseende 2008 års verksamhet har de 27 bussföretag som under aktuellt år bedrivit denna typ av verksamhet tillfrågats om sin verksamhet, sitt utbud och resande med deras långväga bussar.

Föreliggande rapporten har utformats av SIKÄ. Projektledare har varit Johan Johansson.

Östersund i december 2009

Eva Pettersson
Statistikchef, SIKÄ

Innehåll

SAMMANFATTNING.....	5
1 INLEDNING	7
1.1 Statistiksystem för kollektivtrafik.....	7
1.2 Tidigare undersökningar om långväga busstrafik.....	8
2 LÅNGVÄGA BUSSTRAFIK.....	11
2.1 Verksamhet	11
2.2 Utbud	12
2.3 Resor	14
2.4 Nyckeltal.....	14
BILAGA 1. TABELLSAMMANSTÄLLNING.....	17
BILAGA 2. OM STATISTIKEN.....	23
BILAGA 3. FRÅGEBLANKETT	25

Sammanfattning

Med långväga busstrafik, även kallad expressbuss, avses busstrafik som passerar minst en länsgräns. Under 2008 var det 27 företag som bedrev långväga linjelagd busstrafik i Sverige och 22 företag har lämnat uppgifter till föreliggande undersökning. Dock svarade de största företagen. Omsättningen hos de 22 företag som svarade stod för 98 procent av den totala omsättningen i branschen (år 2008).¹ Detta ger att även om de redovisade uppgifterna inte omfattar samtliga företag som ägnar sig åt långväga busstrafik, så torde de ge en god bild av den långväga busstrafiken under det aktuella året.

Sammanlagt körde företagen 106 långväga busslinjer i egen regi och 28 långväga busslinjer på uppdrag under år 2008. Det avgick nästan 149 000 avgångar med långväga linjelagd busstrafik under året, vilket motsvarar närmare 2 900 avgångar i veckan. Totalt kördes det långväga buss drygt 41,6 miljoner kilometer runt om i Sverige under år 2008. De tre företagen med längst körsträcka stod tillsammans för 76 procent av den totala körsträckan.

Hur den långväga bussverksamheten nyttjas redovisas genom antal resor. Totalt genomfördes över 4,3 miljoner resor med långväga buss under år 2008. Antalet resor varierar mycket mellan de olika företagen – från dryga 3 000 resor med det företag med minst antal resor till drygt 2 miljoner resor med det företag med flest antal resor.

Det erbjöds över 8 miljoner sittplatser och 2,3 miljarder platskilometer under 2008. Det transportarbete som utfördes under 2008 var drygt 1,2 miljarder personkilometer varav 200 miljoner var i internationell trafik. Totalt användes 329 bussar för långväga linjelagd trafik under det aktuella året, varav 320 var dieselbussar. De övriga nio kördes på alternativa bränsletyper.

¹ Enligt SCB:s företagsregister.

1 Inledning

Syftet med undersökningen är att på årlig basis åstadkomma en beskrivning av den långväga bussverksamheten i Sverige. Statistiken omfattar uppgifter om verksamheten, utbud och resande under 2008.

I rapporten beskrivs inledningsvis de befintliga statistiksystem för kollektivtrafik där långväga busstrafik ingår. Sedan ges en översikt över tidigare undersökningar om långväga buss. Därefter beskrivs bussföretagens verksamhet inom området långväga buss, bland annat utbud och långväga resande. I Bilaga 1 presenteras tabellerna. En översiktlig beskrivning av statistiken hittas i Bilaga 2. I Bilaga 3 återfinns en sammanställning av vad som efterfrågades i frågeformulären.

1.1 Statistiksystem för kollektivtrafik

Kollektivtrafikbegreppet delas upp i tre huvudgrupper – allmän kollektivtrafik, särskild kollektivtrafik samt turist- och chartertrafik. *Allmän* kollektivtrafik erbjuds allmänheten exempelvis via tidtabeller och annan information. I begreppet *särskild* kollektivtrafik ingår färdtjänst, skolskjutsar och sjukresor. Därutöver omfattar begreppet kollektivtrafik sådan turist- och chartertrafik som erbjuds allmänheten i former som kan betraktas som kollektivtrafik. Allmän och särskild kollektivtrafik är delvis samhällsfinansierad medan turist- och chartertrafik sällan är finansierad av samhället.

Kollektivtrafiken indelas även efter det geografiska område som trafiken omfattar. Det finns tre trafikeringsområden – lokal och regional, interregional samt internationell trafik. Lokal och regional trafik avser kollektivtrafik som huvudsakligen sker inom ett län, interregional trafik avser trafik mellan två eller flera län och internationell trafik avser trafik över en nationsgräns. Denna rapport behandlar den långväga linjelagda busstrafiken, vilket innefattar de två senare trafikeringsområdena, den interregionala och den internationella. Inom alla områden, även för den internationella trafiken, är det bara den trafik som utförs inom Sveriges gränser som ingår i statistiken och behandlas i rapporten.

1.2 Tidigare undersökningar om långväga busstrafik

I SIKAs regleringsbrev år 1999 gavs myndigheten uppdraget att redovisa utvecklingen från och med 1998 av den länsgränsöverskridande linjetrafiken med buss och analysera vilka effekter den har på resandet med andra färdmedel. Uppdraget omfattade även att redovisa busstrafikens effekter på den länsgränsöverskridande järnvägstrafiken.

I enlighet med uppdraget sammanställde SIKAs uppgifter om långväga busstrafik för åren 1998-2001. Sammanställningarna byggde på såväl egna genomförda undersökningar som andra källor. Undersökningarna genomfördes i samarbete med Inregia. Därefter gjorde SIKAs i samarbete med branschorganisationen Svenska Bussbranschens Riksförbund (BR) en undersökning om långväga buss gällande verksamhetsåret 2005 och i samarbete med Statisticon AB gällande verksamhetsåret 2007.

De tidigare årens undersökningar har dock omfattas av en del kvalitetsproblem. I vissa fall hängde det samman med att undersökningspopulationen inte var klart definierad. I andra fall berodde det på att bussföretagen, som i många fall är paraplyorganisationer, har svårigheter att föra en gemensam statistik.

I ett försök att komma till rätta med denna problematik föregicks undersökningen för verksamhetsåret 2007 av en förstudie där målpopulationen utreddes och frågeformuläret testades via en pilotundersökning.

För att fastställa en förteckning över de företag som ägnade sig åt långväga bussverksamhet erhöles ett register från Vägverket över vilka företag som hade tillstånd att bedriva länsöverskridande linjelagd busstrafik. Det framkom att det fanns många företag som hade tillstånd utan att utnyttja det. Totalt 109 företag hade enligt registret tillstånd att bedriva långväga busstrafik. Samtliga företag kontaktades för att utreda huruvida företaget bedrivit långväga bussverksamhet under 2007 och alltså skulle ingå i målpopulationen. Det visade sig att ett stort antal företag i tillståndsregistret sedan länge upphört att existera. Tillståndsregistret är alltså inget dagsaktuellt register, vilket gör att det krävs en hel del arbete för att erhålla den korrekta målpopulationen.

Utifrån kontakt med bussföretagen framkom följande definition för målpopulationen:

Bussföretag eller organisation som har tillstånd att bedriva långväga linjelagd busstrafik och som har genomfört trafik under det aktuella året. Endast företag eller organisation som bedriver verksamhet i egen eller delvis i egen regi ingår. Undantag från huvudregeln är trafikhuvudmän, vilka inte ingår, och bussföretag som bedriver verksamhet på uppdrag åt landsting men där tillståndet för trafiken finns hos bussföretaget. De senare företagen ingår.

Trafikhuvudmännen ingår inte i målpopulationen eftersom de redovisar statistik för all sin busstrafik, inklusive långväga buss (eftersom man inte kan särredovisa denna), i SIKAs undersökning Lokal och regional kollektivtrafik.² Detta innebär även att de företag som har tillstånd att bedriva långväga busstrafik, men som uteslutande kör på uppdrag åt trafikhuvudmännen, inte heller ska inkluderas i målpopulationen. Den trafik som dessa företag genomför lämnar nämligen trafikhuvudmännen statistik för i undersökningen Lokal och regional kollektivtrafik.

Utifrån kontakt med bussföretagen i Vägverkets register och definitionen av målpopulationen återstod 28 företag som ingick i undersökningspopulationen, och när denna procedur upprepades inför 2008 års undersökning visade det sig att antalet företag i målpopulationen totalt sett minskat till 27 företag.

Frågeformulären förändrades mellan undersökningarna för verksamhetsåren 2007 och 2008 för att det i större grad ska gå att jämföra resultatet med andra länders liknande undersökningar. För framställande av detta nya frågeformulär användes den handbok³ som togs fram 2008 av UNECE som underlag.

² Se till exempel 2008 års statistik i Lokal och regional kollektivtrafik (SIKA Statistik 2009:18).

³ En summering av handboken finns på: <http://www.unece.org/trans/doc/2009/wp6/ECE-TRANS-WP6-2009-01e.pdf>. Internet 2009-11-17

2 Långväga busstrafik

Med långväga busstrafik, eller expressbusstrafik, avses linjelagd busstrafik som överskrider åtminstone en länsgräns. Linjesträckningen in i ett annat län skall gå till minst en centralort i en kommun för att räknas med. Med linjelagd trafik menas sådan yrkesmässig trafik för persontransporter som är tidtabellsbunden och resornas kostnad för resenären bestäms särskilt för varje passagerare. Endast resor inom Sverige inkluderas.

För att räknas som linjelagd trafik krävs vidare att trafiken inte ingår som ett led i ett sammanhängande arrangemang, där huvudsyftet är ett annat än själva transporten, som t.ex. vid chartertrafik.

Trafiken ska köras i egen regi för att ingå i undersökningen. Om företaget har tillstånd för linjen men anlitar en operatör (bussbolag) för utförandet räknas det dock som trafik i egen regi. Trafik som helt och hållet sker på uppdrag åt trafikhuvudman eller annat bussbolag inkluderas inte. Undantag är den trafik som körs på uppdrag åt landsting, vilken ska ingå.

2.1 Verksamhet

Av de 27 företag som körde långväga linjelagd busstrafik under år 2008 var det 22 företag som lämnade uppgifter. Någon imputering av uppgifter för de fem företag som inte lämnat uppgifter har inte gjorts, eftersom vetskapen om hur deras verksamhet fungerar är liten. Således är följande uppgifter en liten underskattning av den långväga bussverksamhet som bedrivs i Sverige. De företag som saknas är dock ingen av de största. Detta kan illustreras med hjälp av företagets omsättning. Omsättningen hos de företag som inkommit med uppgifter uppgår till 98 procent av den totala omsättningen hos samtliga företag.⁴

Under 2008 körde 16 av de 22 företagen långväga buss enbart i egen regi. Två företag körde långväga busstrafik delvis i egen regi och delvis på uppdrag. Den delen av bussverksamheten som körts på uppdrag har utförts på uppdrag av trafikhuvudmän. De resterande fyra företagen körde enbart på uppdrag, åt andra bussföretag eller åt landsting.

⁴ Uppgifter om företagets omsättning är hämtade från SCB:s fordons- respektive företagsregister där uppgifter för de ingående företagen återfinns.

2.2 Utbud

Utbud redovisas genom antal linjer med långväga busstrafik i egen regi respektive på uppdrag samt antalet avgångar i egen regi och total körsträcka i egen regi. Nytt för 2008 är att utbudet i form av antal sittplatser och antal platskilometer redovisas.

Antal linjer

En linje som körs tur och retur räknas som en linje även om bussen gör ett uppehåll, t.ex. ett dygn, vid ändhållplatsen.

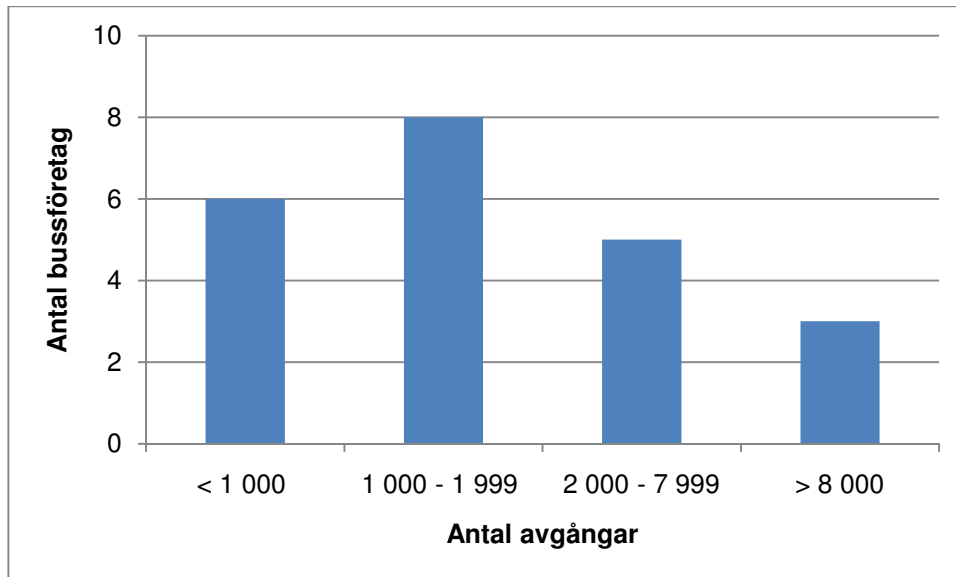
Totalt har 18 företag långväga busslinjer som de kört i egen regi. Åtta av företagen körde endast en linje i egen regi. Två företag hade jämförelsevis många linjer för långväga buss i egen regi – 21 respektive 49 linjer. Därutöver var det fem företag som körde mellan 3 och 6 långväga busslinjer i egen regi. Sammanlagt körde företagen 106 långväga busslinjer i egen regi under år 2008.

Det var betydligt färre företag, sex stycken, som kört långväga busslinjer på uppdrag. Sammanlagt kördes 12 långväga busslinjer på uppdrag. Inget av företagen hade fler än fem långväga busslinjer på uppdrag.

Antal avgångar

Med avgång avses en linjetur, oavsett hur många hållplatser bussen stannar vid. Avgång från starthållplatsen räknas som en separat avgång, start från ändhållplatsen (vid returresa) räknas som en separat avgång.

Under år 2008 avgick nästan 149 000 avgångar med långväga linjelagd busstrafik i Sverige. Detta motsvarar närmare 2 900 avgångar i veckan. Som framgår av figur 1 varierar antalet avgångar mellan de olika bussföretagen. De tre företag med flest antal avgångar har tillsammans 79 procent av det totala antalet avgångar. De tre företag som hade minst antal avgångar under året, stod tillsammans för 0,6 procent av samtliga avgångar.

Figur 1. Antal avgångar per antal bussföretag år 2008. Källa tabell 7 i tabellbilagan.

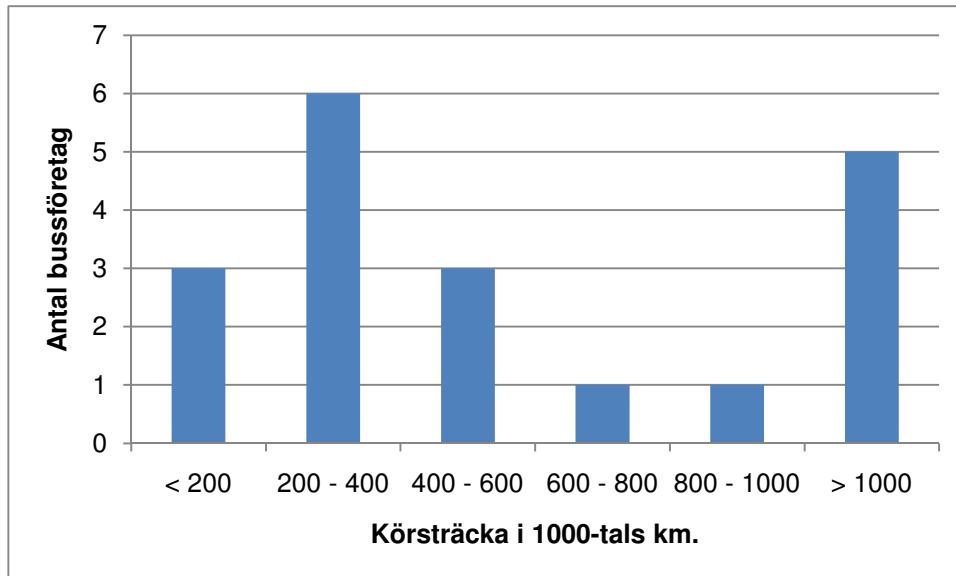
Antal sittplatser och platskilometer

Det totala antalet sittplatser som erbjuds under året räknas ut genom att multiplicera antalet sittplatser som bussarna har med antalet avgångar bussarna gjort. Ett medelvärde för sittplatserna går också bra. Lite drygt 8 000 000 sittplatser erbjuds under 2008. De tre företag med störst utbud av sittplatser stod för 82 procent av det totala antalet.

Platskilometer får man fram genom att för varje buss multiplicera antalet sittplatser med den totala körsträckan bussen kört under året. Ett medelvärde för sittplatserna går också bra. Det totala antalet platskilometer var drygt 2,3 miljarder varav de tre med högst antal platskilometer stod för 79 procent av det totala antalet.

Total körsträcka

Total körsträcka utgörs av tidtabellstrafik och förstärkningstrafik. Det avser kilometer i aktivt arbete i persontrafiken, exklusive ut- och inkörning samt övrig tomkörning. Av figur 2 framgår att den vanligaste körsträckan ligger mellan 200 000 och 400 000 kilometer. De tre företag med den längsta körsträckan stod sammanlagt för 76 procent av den totala körsträckan. De tre företagen med den kortaste körsträckan stod för 0,6 procent. Totalt kördes långväga buss nära 42 miljoner kilometer runt om i Sverige under år 2008.

Figur 2. Total körsträcka per antal bussföretag år 2008.

Källa tabell 8 i tabellbilagan.

2.3 Resor

Hur den långväga busstrafiken nyttjas redovisas genom antalet bussresor. Med bussresa menas en påstigning, det vill säga tur- och returresa räknas som två resor, ett buss- eller linjenummerbyte räknas som två resor. Samtliga resor per år redovisas.

Totalt genomfördes över 4,3 miljoner resor med långväga buss under år 2008. Antalet resor varierade i hög grad mellan de olika bussföretagen – från en bit över 3 000 resor till drygt 2 miljoner resor.

15 (68 procent) av företagen genomförde färre än 50 000 resor. Sju av dessa (32 procent) genomförde färre än 10 000 resor.

2.4 Nyckeltal

För att vidare beskriva den långväga bussverksamheten i Sverige har några nyckeltal beräknats. Först beskrivs utbudet genom antalet avgångar per linje respektive körsträcka per avgång. Sedan redovisas nyttjandet av trafiken genom antal resor per avgång.

Det var cirka 149 000 avgångar med de 118 långväga busslinjer som bedrevs i egen regi eller på uppdrag av landsting under 2008. I medeltal blev det således 1 262 avgångar per linje, att jämföras med 765 för 2007. Antalet avgångar per linje

varierade en hel del mellan de olika bussföretagen, från drygt 50 avgångar per linje till drygt 8 000 avgångar per linje.

I medeltal kördes 279 kilometer per avgång med långväga buss under 2008 i Sverige. 2007 kördes det 265 kilometer per avgång. Elva bussföretag körde i genomsnitt minst 400 kilometer per avgång medan tre företag körde i medeltal mindre än 100 kilometer per avgång.

Antalet långväga bussresor, det vill säga antalet påstigande, uppgick i genomsnitt till 29 resor per avgång, ungefär samma antal som för 2007. Elva av bussföretagen har över 30 resor per avgång medan sju bussföretag har färre än 20. För 2007 var det fyra företag med över 30 resor per avgång och två med färre än 20.

Bilaga 1. Tabellsammanställning

I tabell 1 redovisas resultatet i en sammanfattande tabell. I frekvenstabellerna 2-9 redovisas svaren för de 22 företag som svarat på undersökningen. Frekvenser och procenttal för 2007 års undersökning står inom parentes.

Tabell 1. Sammanfattningstabell Långväga Buss 2008.

	2008	2007
Antal bussar totalt	329	
därav		
Dieselbussar	320	
Övriga drivmedel	9	
Antal resor i tusental	4 346	3 665
Inrikes trafik	3 738	
därav		
med förstärkningstrafik	4	
på uppdrag av landsting	11	
Utrikes trafik	608	
Körda kilometer i 1 000-tal km	41 600	32 514
Inrikes trafik	35 533	
Utrikes trafik	6 067	
utanför Sverige	1 404	
Antal linjelagda avgångar i 1 000-tal	149	123
Inrikes trafik	129	
därav		
med förstärkningstrafik	5	
på uppdrag av landsting	2	
Utrikes trafik	20	
därav		
med förstärkningstrafik	0	
på uppdrag	-	
Transportarbete i miljoner personkilometer	1 247	989
Inrikes trafik	1 051	
Utrikes trafik	196	
Utbud, miljoner platskilometer	2 317	
Inrikes trafik	1 981	
Utrikes trafik	336	
Utbud, antal sittplatser i 1 000-tal	8 081	
Inrikes trafik	6 944	
Utrikes trafik	1 137	

Tabell 2. Svarsfrekvens

	Antal företag	
	Frekvens	Procent
Svarat på enkäten	22 (21)	81 (75)
Ej svarat på enkäten	5 (7)	19 (25)
Totalt (målpopulation)	27 (28)	100 (100)

Tabell 3. I vilken form företagen kört långväga linjelagd busstrafik under 2008

	Antal företag	
	Frekvens	Procent
Endast i egen regi	14 (14)	64 (67)
Delvis egen regi, delvis på uppdrag	4 (5)	18 (24)
Endast på uppdrag	4 (2)	18 (10)
Total	22 (21)	100 (100)

Tabell 4. Upplåter företaget del i buss åt annat företag för någon linje? *

	Antal företag	
	Frekvens	Procent
Ja	4 (2)	50 (29)
Nej	4 (4)	50 (57)
Inget svar	0 (1)	0 (14)
Total	8 (7)	100 (100)

* Besvaras av de som uppgett "Delvis egen regi, delvis på uppdrag" eller "Endast på uppdrag" enligt tabell 2.

Tabell 5. Hur många linjer med långväga busstrafik som företagen körde i egen regi år 2008*

	Antal företag	
Antal linjer i egen regi	Frekvens	Procent
1	8 (10)	44 (53)
2	3 (0)	17 (0)
3	1 (5)	6 (26)
4	2 (0)	11 (0)
5	1 (1)	6 (5)
6	1 (1)	6 (5)
Fler	2 (2)	11 (11)
Total	18 (19)	100 (100)

* Besvaras av de som uppgett "Delvis egen regi, delvis på uppdrag" eller "Endast i egen regi" enligt tabell 2.

Tabell 6. Hur många linjer med långväga busstrafik som företagen körde på uppdrag år 2008*

Antal linjer på uppdrag	Antal företag	
	Frekvens	Procent
1	4 (2)	50 (29)
2	2 (1)	25 (14)
3	0 (1)	0 (14)
4	0 (0)	0 (0)
5	0 (2)	0 (29)
6	1 (0)	13 (0)
Fler	1 (0)	13 (0)
Total	8 (7)	100 (100)

* Besvaras av de som uppgett "Delvis egen regi, delvis på uppdrag"

eller "Endast på uppdrag" enligt tabell 2.

Tabell 7. Antalet avgångar (turer) med långväga busstrafik som företagen hade år 2008

Antal avgångar	Antal företag	
	Frekvens	Procent
Färre än 1 000 avgångar	6 (5)	27 (25)
1 000 - 1 999 avgångar	8 (8)	36 (40)
2 000 - 7 999 avgångar	5 (5)	23 (25)
Minst 8 000 avgångar	3 (2)	14 (10)
Total	22 (20)	100 (100)

Tabell 8. Total körsträcka med långväga busstrafik för företagens bussar år 2008

Antal kilometer	Antal företag	
	Frekvens	Procent
Mindre än 200 000 km	3 (5)	14 (25)
200 000 - 399 999 km	9 (4)	41 (20)
400 000 - 599 999 km	3 (5)	14 (25)
600 000 - 799 999 km	1 (1)	5 (5)
800 000 - 999 999 km	1 (2)	5 (10)
Minst 1 000 000 km	5 (3)	23 (15)
Total	22 (20)	100 (100)

Tabell 9. Antal resor med långväga busstrafik som gjordes år 2008

Antal resor	Antal företag	
	Frekvens	Procent
Mindre än 30 000 resor	10 (7)	45 (35)
30 000 - 79 999 resor	5 (5)	23 (25)
80 000 - 99 999 resor	2 (2)	9 (10)
100 000 - 299 999 resor	2 (2)	9 (10)
300 000 - 999 999 resor	1 (1)	5 (5)
Minst 1 000 000 resor	2 (1)	23 (15)
Inget svar	0 (2)	0 (10)
Total	22 (20)	100 (100)

Bilaga 2. Om statistiken

SIKA är statistikansvarig myndighet för ämnesområdet Transporter och kommunikationer, vilket bland annat inkluderar statistikområdet Kollektivtrafik och samhällsbetalda resor. En del av kollektivtrafiken är ämnet för föreliggande rapport, den del som benämns långväga buss eller expressbuss.

Undersökningen omfattar bussföretag som bedriver långväga bussverksamhet (se specificerad definition i tabellen nedan). Det för ändamålet framtagna frågeformuläret skickades ut med post till samtliga bussföretag (32 företag) som ingår i målpopulationen. Vid datainsamlingen framkom dock att fem av företagen utgör övertäckning – de hade inte kört långväga linjelagd busstrafik under år 2008. I undersökningen ingår således 27 bussföretag.

Data har samlats in via en postenkät under perioden mars-maj år 2009. Formulären innehöll frågor och definitioner och frågorna som ställdes återfinns i Bilaga 3. Huvudutskicket gjordes i början av mars och en brevpåminnelse skickas ut under april. Därpå gjordes telefonpåminnelser till dem som ännu inte svarat, flera påminnelser i några fall. Datainsamlingen och påminnelserna har utförts av SIKA.

Svarsandelen i undersökningen är förhållandevis hög, 22 bussföretag (över 81 procent) har inkommit med uppgifter. Osäkerheten i resultaten beroende på objektbortfallet torde vara liten eftersom de 22 svarande företagen står för nästan 98 procent av omsättningen i branschen. Dock, i de fall totalsummor redovisas torde objektbortfallet innebära att de redovisade värdena är (mindre) underskattningar av de sanna värdena.

De inrapporterade uppgifterna har bearbetats och granskats i flera steg. Kontroll av konsistens i svaren har genomförts. Via dessa kontroller har det uppmärksamats att vissa uppgiftslämnare har missuppfattat någon av frågorna, eller åtminstone angivit orimliga svar. I dessa fall har detta föranlett rättningar av data genom att uppgiftslämnaren har kontaktats via telefon eller e-post. Därefter har rättningar gjorts i samförstånd med uppgiftslämnaren.

Statistiken redovisar verksamhet, utbud och resande för långväga buss. Variablerna i undersökningen redovisas i tabellen nedan.

Variabel	Beskrivning
<i>Långväga linjelagd busstrafik</i>	Med långväga busstrafik, eller expressbusstrafik, avses linjelagd busstrafik som överskrider åtminstone en länsgräns. Linjesträckningen in i annat län skall gå till minst en centralort i en kommun för att räknas med. Med linjelagd trafik menas sådan yrkesmässig trafik för persontransporter som är tidtabellsbunden och resornas kostnad för resenären bestäms särskilt för varje passagerare. Endast resor inom Sverige inkluderas. För att räknas som linjelagd trafik krävs vidare att trafiken inte ingår som ett led i ett sammanhängande arrangemang, där huvudsyftet är ett annat än själva resan.
<i>Egen regi - på uppdrag</i>	Undersökningen avser den trafik som körs i egen regi. Om företaget har tillstånd för linjen men anlitar en operatör (bussbolag) för utförandet räknas det som trafik i egen regi. Trafik som helt och hållet sker på uppdrag åt t.ex. trafikhuvudman eller annat bussbolag inkluderas inte. Undantag är den trafik som körs på uppdrag åt landsting, vilken ska inkluderas i undersökningen. Om trafiken sker i egen regi men del i bussen upplåts åt annat företag (t.ex. Viking Line) eller annan huvudman (t.ex. trafikhuvudman), inkluderas endast den del som avser egen regi.
<i>Linje</i>	En linje som körs tur och retur räknas som en (1) linje även om bussen gör ett uppehåll, t.ex. ett dygn, vid ändhållplatsen.
<i>Avgång</i>	Med avgång avses en linjetur, oavsett hur många hållplatser bussen stannar vid. Avgång från starthållplatsen räknas som en separat avgång, start från ändhållplatsen (vid returresa) räknas som en separat avgång.
<i>Total körsträcka</i>	Total körsträcka utgörs av tidtabellstrafik och förstärkningstrafik. Det avser kilometer i aktivt arbete i persontrafiken exklusive ut- och inkörning samt övrig tomkörning.
<i>Bussresa</i>	Termen bussresa används i denna undersökning synonymt med en påstigning, det vill säga tur- och returresa räknas som två resor, ett buss- eller linjenummerbyte räknas som två resor etc. Samtliga resor per år redovisas.
<i>Företag uppgifterna avser</i>	Om de redovisade uppgifterna avser ett eller flera andra företag än de som står förtryckta på blankettens framsida vill vi gärna att du anger dessa företag på denna fråga.

Samtliga uppgifter redovisas endast på riksnivå och/eller är avidentifierade på grund av sekretess. Av samma skäl redovisas inga namn på de bussföretag som ingår i undersökningen.

Bilaga 3. Frågeblankett

Frågorna gäller enbart långväga busstrafik.

Del 1, Nationella resor

Utbud

Antal linjer i egen regi

Antal linjer som körs på uppdrag

Antal linjer där del i buss upplåts åt annat företag

Totalt antal sittplatser som erbjöds under året

Resor

Antal passagerare/påstigande

- Linjetrafik
- Förstärkningstrafik
- På uppdrag av Landsting

Antal avgångar under året

- Linjetrafik
- Förstärkningstrafik
- På uppdrag av landsting

Total körsträcka för långväga resande

Fordon

Totalt antal dieselbussar, fördelade efter ålder

Totalt antal bensinbussar

Totalt antal bussar som körs med alternativa drivmedel, fördelade efter typ av drivmedel

Antal sittplatser per buss

Övrigt

Ange om de redovisade uppgifterna avser ytterligare något företag än det som är förtryckt överst på blanketten.

Del 2, Internationella resor

Utbud

Antal linjer i egen regi

Antal linjer som körs på uppdrag

Antal linjer där del i buss upplåts åt annat företag

Totalt antal sittplatser som erbjöds under året

Resor

Antal passagerare/påstigande

- Linjetrafik
- Förstärkningstrafik
- På uppdrag

Antal avgångar under året

- Linjetrafik
- Förstärkningstrafik
- På uppdrag
- Transit

Total körsträcka för långväga resande fördelat på inom Sverige och utanför Sverige

Del 3, Definitioner

Nationella resor

Utbud

Ange hur många linjer som ni bedriver i egen regi. En linje som körs tur och retur räknas som en (1) linje även om bussen gör ett uppehåll, t.ex. ett dygn, vid ändhållplatsen. Om något annat företag kör Er linje på uppdrag från Er skall ni ändå fylla i den linjen under fråga 1.

Om Ert företag har tillstånd för en linje men anlitar en operatör (bussbolag) för utförandet räknas det ändå som trafik i egen regi och skall rapporteras under fråga 1. Trafik som helt och hållet sker på uppdrag åt t.ex. trafikhuvudman eller annat bussbolag inkluderas inte under egen regi utan skall rapporteras under fråga 2. Undantag är den trafik som körs på uppdrag åt landsting, vilken ska inkluderas under fråga 1.

Om trafiken sker i egen regi men del i bussen upplåts åt annat företag (t.ex. Viking Line) eller annan huvudman (t.ex. trafikhuvudman), skall endast den del som

avser egen regi inkluderas när ni sedan rapporterar antal passagerare och sittplatser. Fyll i hur många av Era linjer som delvis upplåts åt andra företag för att förenkla kontrollen.

Ange hur många sittplatser Ni erbjöd totalt under det aktuella året, det vill säga antalet avgångar multiplicerat med antalet sittplatser i bussen. Har Ni bussar med olika antal sittplatser går det ändå att räkna ut om Ni vet antalet avgångar med varje olika antal sittplatser. Vet Ni inte det får Ni försöka komma så nära som möjligt genom att räkna ut ett medelvärde på antalet sittplatser och multiplicera det med antalet avgångar.

Resor

Ange hur många bussresor som gjorts med Er under året. Totalt och fördelat på linjelagd trafik, förstärkningstrafik och resor ni utfört på uppdrag åt landsting. Termen bussresa används i denna undersökning synonymt med en påstigning, det vill säga tur- och returresa räknas som två resor, ett buss- eller linjenummerbyte räknas som två resor etc. Samtliga resor under året redovisas.

Ange hur många avgångar ni haft under året. Totalt och fördelat på linjelagd trafik, förstärkningstrafik och på de resor ni utfört på uppdrag åt landsting. Med avgång avses en linjetur, oavsett hur många hållplatser bussen stannar vid. Avgång från starthållplatsen räknas som en separat avgång, start från ändhållplatsen (vid returresa) räknas som en separat avgång.

Fyll i den totala körsträcka ni utfört i egen regi under det aktuella året. Kom ihåg att om ett annat företag kört Era linjer på uppdrag av Er skall ni ändå rapportera körsträckan som utförts. Total körsträcka utgörs av tidtabellstrafik och förstärkningstrafik. Det avser kilometer i aktivt arbete i persontrafiken exklusive ut- och inkörning samt övrig tomkörning.

Fordon

Ange hur många av Era bussar som körs med diesel som bränsle. Även hybridbussar som huvudsakligen körs på diesel rapporteras här.

Fördela Era diesalbussar i de olika åldersintervallen. Eftersom de flesta bussar körs på diesel är det endast relevant att fördela dessa i åldersintervall.

Ange hur många av Era bussar som körs med bensin som bränsle. Även hybridbussar som huvudsakligen körs på bensin rapporteras här.

Ange hur många av Era bussar som körs på alternativa bränslen. Fördela dem även mellan de föreslagna alternativen. Orsaken till att det är just dessa alternativ beror på direktiv från EU.

Sittplatser

Ange hur många bussar Ni har med varje sittplatsantal. Ni kanske t. ex. har 5 bussar med 55 sittplatser, 2 med 57 sittplatser och 6 med 60 sittplatser. Det är endast de bussar som Ert företag använder i långväga busstrafik som skall rapporteras i fråga 25.

Internationella resor

Utbud

Ange hur många linjer som ni bedriver i egen regi. En linje som körs tur och retur räknas som en (1) linje även om bussen gör ett uppehåll, t.ex. ett dygn, vid ändhållplatsen. Om något annat företag kör Er linje på uppdrag från Er skall ni ändå fylla i den linjen under fråga 26.

Om Ert företag har tillstånd för en linje men anlitar en operatör (bussbolag) för utförandet räknas det ändå som trafik i egen regi och skall rapporteras under fråga 26. Trafik som helt och hållet sker på uppdrag åt ett annat bussbolag inkluderas inte under egen regi utan skall rapporteras under fråga 27.

Om trafiken sker i egen regi men del i bussen upplåts åt annat företag, skall endast den del som avser egen regi inkluderas när ni sedan rapporterar antal passagerare och sittplatser. Fyll i hur många av Era linjer som delvis upplåts åt andra företag för att förenkla kontrollen.

Ange hur många sittplatser Ni erbjuder på Era avgångar. Om det varierar kan Ni fylla i det i anmärkningsrutan. Med avgång avses en linjetur, oavsett hur många hållplatser bussen stannar vid. Avgång från starthållplatsen räknas som en separat avgång, start från ändhållplatsen (vid returresa) räknas som en separat avgång.

Resor

Ange hur många bussresor som gjorts med Er under året. Totalt och fördelat på linjelagd trafik, förstärkningstrafik och resor ni utfört på uppdrag. Termen bussresa används i denna undersökning synonymt med en påstigning, det vill säga tur- och returresa räknas som två resor, ett buss- eller linjenummerbyte räknas som två resor etc. Samtliga resor under året redovisas.

Ange hur många avgångar ni haft under året. Totalt och fördelat på linjelagd trafik, förstärkningstrafik och på de resor ni utfört på uppdrag. Med avgång avses en linjetur, oavsett hur många hållplatser bussen stannar vid. Avgång från starthållplatsen räknas som en separat avgång, start från ändhållplatsen (vid returresa) räknas som en separat avgång.

Ange hur många avgångar ni haft under året där avgången sker i Sverige och resmålet är en plats i Sverige men där bussen vid något tillfälle kör en del av vägen utanför Sveriges gränser. Med avgång avses en linjetur, oavsett hur många hållplatser bussen stannar vid. Avgång från starthållplatsen räknas som en separat avgång, start från ändhållplatsen (vid returresa) räknas som en separat avgång.

Fyll i den totala körsträcka ni utfört i egen regi under det aktuella året. Fördela sträckan i hur mycket som körts i Sverige och i hur mycket som körts utanför Sverige. Om en avgång t.ex startar i Sverige skall den sträcka som körs fram till gränsen rapporteras som sträcka körd i Sverige och den sträcka som körs efter gränsen skall rapporteras som sträcka körd utanför Sverige. Om avgången startar och avslutas i Sverige men en del av sträckan går genom utlandet (Transit) skall på samma sätt utlandsdelen rapporteras som sträcka utförd utomlands och övrigt för sträcka utförd inom Sverige. Kom ihåg att om ett annat företag kört Era linjer på uppdrag av Er skall ni ändå rapportera körsträckan som utförts. Total körsträcka utgörs av tidtabellstrafik och förstärkningstrafik. Det avser kilometer i aktivt arbete i persontrafiken exklusive ut- och inkörning samt övrig tomkörning.

SIKA är en myndighet som arbetar inom transport- och kommunikationsområdet. Våra huvudsakliga uppgifter är att göra analyser, nulägesbeskrivningar och andra utredningar åt regeringen, att utveckla prognos- och planeringsmetoder och att ansvara för den officiella statistiken.

Utredningarna publiceras i serierna *SIKA Rapport* och *SIKA PM*. Statistiken publiceras i serien *SIKA Statistik*. Samtliga publikationer finns tillgängliga på SIKA:s webbplats www.sika-institute.se.

Statens institut för kommunikationsanalys
Akademigatan 2, 831 40 Östersund
Telefon 063-14 00 00
Fax 063-14 00 10
e-post sika@sika-institute.se
www.sika-institute.se

